

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۹/۱۴

شاه ولی ارین

په دوحه کې د افغانانو د خپلمنځي خبرو د پیل

تر ټولو اساسي نیمګړتیاوې

په دې کې هیڅ شک نه شته چې په افغانستان کې د څلویښت کلنې اوږدې نیابتې جګړې او بیا راوړسته د شلو کالو جګړه د ناټو او امریکا په موجودیت کې د هیواد مادي او معنوي ارزښتونه له منځه تللي او یا هم د له منځه تلو په حالت کې دي.

په داسې یو له ستونزو ډک حالت کې د افغانانو د ډېر پخواني ارمان د سر ته رسیدو په صورت کې چې هغه په هیواد کې د دایمي سولې او ثبات راتګ دي، دا دي اوس د افغانانو د امیدونو او غوښتنو فرصت رامنځته شوي دي.

د خپلمنځي خبرو له پیل نه څرګندېږي چې د جګړې د ټولو اړخونو په سیاستونو او کړنلارو کې په ظاهري توګه نسبي بدلون رامنځته شوي دي. هیله ده چې دغه بدلونونه د هیواد د واقعیتونو او اړتیاوو په نظر کې نیولو سره د حقیقت په لور مزل ووهي.

سوله د افغانانو ستره اړتیا ده او دا هغه وخت میسر کېدلی شي چې د جګړې اړخونه او هم د جګړې تمویلونکي دغه اصل او اړتیا ته لومړیتوب ورکړي.

په خواشینۍ سره چې د دوه کالو په جریان کې چې د طالبانو او امریکا تر منځ خبرې روانې وې او بالاخره نتیجې ته هم ورسېدې، بهرنيانو د امریکا پر مشرۍ سوله تر لاسه کړه، مګر افغانانو هیڅ تر لاسه نه کړل، چې دا په خبرو کې د امریکا ستره تیروتنه وه او هم د طالبانو د راتلونکي سیاسي موجودیت او سیاست له پاره ستره بدنامي او د افغان ولس په ذهنونو کې د طالبانو ټکونه وه او ده.

غواړم د سولې د خبرو د پیل په غونډه کې ځینو هغو نیمګړتیاوو ته د لوستونکو پام ورواړوم چې د سولې په روانه پروسه زما شک په واقعیت بدلولی شي:

۱- د سولې روانه پروسه ما ته یوه پروژې او په ګران افغانستان کې د امریکا د ګټو د خونديتوب، د ټرامپ د جمهورۍ ریاست د ټاکنو له پاره یو موثر کمپاین ښکاري، د سولې د پروسې دوه کاله دوام، د بندیانو د خوشۍ کولو په پروسه کې ځنډ، د طالبانو له لورې د جګړې شدت او د بې ګناه افغانانو وژنه په دواړو خواوو کې، د امریکا سره سوله او اوربند او د افغانانو سره د اوربند نه مراعاتول زما د دې وینا روښانه بیلګه یادولای شو.

۲- امریکا له طالبانو سره شل کاله جګړه وکړه په دې جګړه کې هیواد وران وېجاړ شو، په زرګونو افغانان د دې نیابتې جګړې په دواړو خواوو کې قربانيان شول، ایا دا جګړه بر حقه وه او که ناحقه؟

د دې خبرې د سپیناوي باید امریکا افغان ولس ته ځواب ورکړي.

۳- د افغانانو په تاریخ او کلتوري مناسباتو کې د دوه اړخونو تر منځ د شخړو د له منځه وړلو په خاطر تل یو دریم ګری مخلص او دواړو لورو ته د اعتماد وړ کسانو د منځګړیتوب پر اساس روانه ستونزه په اسانۍ له منځه وړی ده. همدا ډول د نړۍ په هیوادونو کې هم دغه اصل په ځینو توپيرونو سره عملي شوي او ښې لاسته راوړنې یې ورکړي

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

دي، مگر زموږ د افغانانو روانه سوله يوازې د دوه جنګي ډلو تر منځ چې شل کاله يې يو بل سره وژلي، او په سر کې يې هم هغه څوک ديکتې کوي چې د افغان جګړې اصلي عامل دی.

د پورتنیو دلایلو په نظر کې نیولو سره که په رښتیا هم امریکا، افغان دولت او طالبان سوله غواړي او نړۍ واله ټولنه په رښتیا هم د سولې له روانې پروسی نه ملاتړ کوي، نو د سولې د خپلمنځي خبرو د پیل په غونډه کې باید امریکا او نړیوالې ټولني پر دغو څو اساسي ټکو او اړتیاوو خپل دریځ روښانه کړي وای:

۱- اور بند د سولې د پروسی اساسي او بنيادي شرط او اړتیا ده چې په خواشینۍ سره یوازې د ترکیبې د خارجه وزیر نه بل هیچا په غونډه کې پر دغه اړتیا په خاص ډول نړیوالې ټولني د جګړې پر اړخونو د فشار په توګه بحث ونه کړ.

۲- سوله د دوو اړخونو تر منځ کله - کله په تاکتیکي ډول هم د یو مؤقت وخت له پاره رامنځته کېدای شي، او بیا ژر هم له منځه تللی شي، خو د دایمي سولې له پاره ضمانت اړین دی، چې دغه ضمانت کونکی د جګړې د اړخونو تمویلونکی، د نړۍ ځواکمن هیوادونه، د ملګرو ملتونو سازمان، اروپایي اتحادیه او د اسلامي کنفرانس غړو هیوادو له لورې باید تر سره شي، چې په دغه غونډه کې هیچا دغې مهمې اړتیا ته هیڅ پاملرنه ونه کړه چې دا په خپله د دایمي سولې د راتګ په لار کې ستره نیمګړتیا ده.

۳- سره له دې چې د فدراتیفي روسیې د بهرنیو چارو استازی کاملوف په غونډه کې ګډون درلود، خو دغه غونډه د بهرنیو چارو د وزیرانو په کچه جوړه شوی او ورته را بلل شوي وو، نوڅکه د روسیې او ایران د بهرنیو چارو د وزیرانو نه ګډون چې د افغانستان په څلویښت کلنه جګړه کې دخپل هیوادونه و او دی، بله نیمګړتیا حسابولی شو.

۴- د سولې له عملي کېدو وروسته د افغان دولت سره د مالي مرستو په مورد کې چې څلویښت کلنه جګړه کې یې مادي او معنوي زیانونه لیدلی دی د نړیوالې ټولني، جهاني بانک، امریکا، روسیې او اروپایي اتحادیې چې ځنی یې د جګړو اساسي عاملین دي، کومه مشخصه او عملي طرحه او یا تضمین په دغه غونډه کې چې ځای یې و او هم یې د جګړې اړخونه ته اطمینان او زېږی ورکولای شو هیڅ توجه ونه شوه.

۵- د هرې سولې په عملي کېدو سره یو شمېر مهاجرین چې د جګړې او ځاني خطرونو نه د خلاصون له پاره خپل هیواد پرېښودو ته اړ شوی، طبیعي ده چې د سولې له منځته راتلو سره بیرته خپل هیواد ته راستنېږي، چې په دې رابطه هم د نړیوالې ټولني په خبرو کې هیڅ ورته اشاره ونه شوه.

۶- د هیواد په څلویښت کلنه جګړه کې تر ټولو زیات پخواني شوروی اتحاد (روسیه) او امریکا د جګړې او وړانیو مسؤلیت پر غاړه لری، په اخلاقي توګه دغه دواړه هیوادونه افغانانو ته د ورپېښ شوو زیانونو تاوان باید ورکړي، افغان ولس د سولې د روانې پروسی پر دواړو لورو تعین شوو استازو غږ کوي، چې د سولې د خبرو د عملي کېدو او د دایمي سولې د رامنځته کېدو په صورت کې د دغو تاوان جدي غوښتنه وکړي.

سوله د افغانانو ستره اړتیا ده!

د پاڼو شمېره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څېر و لولئ